

Het feit is van deze t de Gereformeerde verandering van opleiding as; 2. dat ching, die aan voort- de vereeni- tot stand te besluit aan-

lit gewich- naar alleen e oppositie on worden. motie zou bben mee- zeker niet ar de in- een voor- ssie plaats houd dezer l aangeo- wordt met n te voren l gedaan of komen. Er t niet raad- omstandig- cholen tot ie zelf volgt istandighe- van aan de zij dan in n Concept-

mhensche art om een of de ge- De meeste n nog niet n nog niet e toestand, l verkeert, l waarin l haar ge- n gemeen- en nieuwe Synode zal uit harer it in abso- reeds aan- de Synode ren, maar igen. Alles gheden, die arover valt eggen. eelen kan, er niet naar ssing heen. anifest van allerminst, is. Veeleer t men in de om zelfs al eologische te vereeni- te hou- den deel der ang in het eiteit er- el vraag- de van- gstatut niet et gezocht (Vrije Unie- te doen zijn, wan- opleiding egen werd, beslist ons t ons niet teit te lig- er buiten- Indien er oet ze nor- wel inzon- ver tegen zich heb- bering van belet. tnatuurlijk of e Generale traren aan pem, de en nemen, an de drie ol, school

ons echter gevraagd niet op den deze man- : handelen chonk hun n zij zullen hrijft heb- an met ge- nadat deze omen, een helderheid men.

ke.

lijke litte- daamen te en onder re studie e vaardige ij in aan- l veel wat onder ons

het eerste ij gerefor- gesteld als peculaties, n in het buiten de nze carri- formeerde rzoenlijke volkomen

te begrijpen, dat Prof. Gooszen in de *Kerkelijke Courant*, die van de Gereformeerde Theologie niet anders dan zulk een karika- tuur-voorstelling kent, het hoofd bedenke- lijk schudde over het neo-Calvinisme, dat een boek schrijft niet over het supralap- sarianisme, maar tot aanprijzing van het echt- menselijke in den mensch.

Zulk een bitse kritiek van een boek, dat door heel onze Christelijke pers met warme ingenomemenheid ontvangen werd, toont echter juist, hoe goed het was, dat Prof. Biesterveld dit onderwerp behandelde. Het echt-menselijke, de ware humaniteit, is niet in strijd met het Christendom en wordt bovenal door het Gereformeerde Christendom niet te niet gedaan. Integen- deel, wie begint met voor God te buigen, wie in Christus de verzoening vindt van de raadselen des levens, wie de ordinaanten die God voor het menselijk leven gaf, weer handhaaft, die zal juist de rijke gave, die God in de menselijke natuur legde, het best tot ontplooiing doen komen en het heerlijkst ontwikkelen.

Het is deze gedachte, die Prof. Biesterveld in deze studie uitgewerkt heeft. Eerst wordt het vruchteloze zoeken van het Heidendom geschilderd, dat de ware huma- niteit niet vinden kan. Daarna het ant- woord getoetst, dat de nieuwere wijsbegeerte op de vraag naar het echt-menselijke gaf, en dat evenmin aan de aspiraten van het menselijke hart voldoet. En eindelijk wordt dan getoond, hoe de ware oplossing alleen door het Christendom wordt geboden en hoe rijk onder den invloed van de Christelijke belijdenis het menselijke leven wordt.

Ook al zouden we hier en daar, vooral bij de uiteenzetting van Plato's ideeënleer, een vraagteeken willen zetten, toch doet dit niets te kort aan onze waardeering voor deze schoone Apologie van het Christelijke beginsel. Als proeve van het geheel geven wij onzen lezers, wat Prof. Biesterveld over den invloed van het Christendom op de kunst zegt:

Naast de wetenschap staat als tweelingzuster de Kunst.

God de Heere gaf aan de werken zijner hand een rijkdom van schoonheid. Hij zelf de hoogste schoonheid, is, in volle heerlijkheid blinkende, voor het zinnelijk oog niet te zien. Hij wordt alleen door de bewoners van den hemel, de Serafs en Cherubs voor den troon en de zaligen, onmiddellijk gezien, gelijk Hij is. Toch treedt zijne heerlijkheid en schoonheid voor het oog der schepelen op in de dingen, die Hij uit het niet heeft geformeerd. De kosmos is een kunst- werk Gods, en ook in het rijk der genade verschijnt God blinkende, als Hij zijne heer- lijkheden op zijne uitverkorenen legt, en de gemeente Christi als de bruid zijns Zoons siert met het koningsgewaad en haar met myrrhe en kassie welriekend maakt.

Tegenover die schoonheid staat nu de mensch en zoekt in zijn kunst de gedachten Gods, gelijk die door Hem in de Schepping zijn be- lichaamd; weet te geven. Maar dat weergeven moet zijn in idealen zin. Evenals de ziel het aangezicht in glanzende stralen doet, zoo treedt ook het ideale in zichtbare gedaante in de kunstwerken naar buiten, en bereikt de kunst door hare schoone vormen en geestelijk ideaal het aesthetisch genot.

Een recht kunstenaar werkt met hand en geest. En dan niet maar zelfzuchtig voor eigen genot of alleen voor een enkele verstaanbaar. De kunstenaar moet ook bij anderen hetzelfde ideaal zoeken te wekken dat hem voor ogen stond, toen hij zijn kunstwerk schiep. God legde voor aller oog doorzichtig zijne heerlijkheid op de Schepping, en als Hij in borst en keel van den vogel de zangkunst legt, dan zingt de gevederde zanger voor aller oor zijn lied, den Schepper ten prijze. Elke kunst moet ook reiniging der ziel bedoelen. Zij is de groet uit de verheerlijkte wereld, die van betere dingen spreekt dan van het lage en zinnelijke, dat zoo dikwerf het leven van den gevallen mensch vervult. De kunst is een heilwolk uit het verloren paradijs, maar tevens een profetes van het herwonnen paradijs, dat zij zelf anticipeert.

Daarom mag de kunst niet in klanken en tinten opgaan, of zich enkel hullen in het ge- waad van een onbegrijpelijke symboliek, slechts voor den kunstenaar zelf te verstaan. Dan mist zij haar wezen en beantwoordt zij niet aan hare heilige roeping.

Heeft de kunstenaar iets verstaan van de heerlijkheden Gods en is de gave zijn deel om dat in schoone vormen uit te spreken door woord, palet of in muziek, dan moet zijn doel zijn om zoo die heerlijkheden te vertolken, dat ook anderen ze zien, in betekenis onderkennen, en op hun leven doen inwerken.

Het vernedt de kunst niet om in dezen zin allen te dienen; het maakt haar juist aan de kunst van Hem gelijk, die de schoon- in het bloemtapeet bloeit doet voor aller oog, en door het bloemtapeet van zijne Schepping de ziel stemt tot zijne aanbidding en lof.

Als de kunst zoo hare roeping verstaat, dan zal zij alle valsche realisme weerstaan; en naar de ware realiteit grijpen. Dan zal zij de werke- lijkheden afbeelden, de dingen weergeven, maar gedoopt in de verjongende stroomen van het echte ideaal.

Het realisme, dat in onze overprikkeld-zinne- lijke dagen bij velen zoo grooten opgang maakt, is een caricatuur, een spottbeeld van hetgeen de echte kunst heeft te doen. Het gekijf van waschende en vechtende vrouwen letterlijk weergeven; de onzedelijkheden der moderne maatschappij tekenen, schamteloos ten voeten uit; een mestvaalt schilderen of hongergestalten afbeelden, alleen om aan het geroep om leden en werkelijkheid te gemoet te komen — zulk een doen moogte toegejuicht worden door een menschenmoort aan alle ideaal gestorven, die zich met de zeug wentelen wil in het slijk — echte kunst is het niet. Het is de kunst ver- lagen tot de velle straatdeerne, de caricatuur van de vrouw, die in liefhebben hare hoogste bestemming zoekt.

Nadat vervolgens getoond is, hoe in de Heidenwereld de kunst aan hare hooge roeping niet kon beantwoorden, en eerst de Christelijke kunst het rechte ideaal greep, wordt kort het aandeel geschilderd, dat elk dezer kunsten in deze taak heeft.

Niet het minst schoon is, wat hier over de muziek, het lied en de welsprekendheid gezegd wordt:

Daarmee is uitgesproken, dat de inhoud van de kunst moet zijn de verlossing reeds van de tegenwoordige wereld, die de hoop der volmaakte toekomst waarborgt. Die verlossing ligt in het vrijmaken van de levensverhoudingen. Hare triumfen viert zij in de liefde, die samenbindt, het donkere leven verheldert en beeld is van de eenheid met Christus. Daarom bekleedt zij in het dichtelijk verhaal zulk een voornaam plaats.

Zij is de wonderbare macht, die uit het rijk der heerlijkheden stamt. Zulk een macht is de liefde voor volk en vaderland, die de wonderen der zelfvergeving werkt, omdat het eigen land ook beeld is van het vaderland dat komt. Welke wonderen verlicht niet de moederliefde en de vriendschapshand. Trouw, die den dood niet schuwt, predikt een leven waarover de dood geen-macht heeft. De hoogste macht der liefde op aarde is die tusschen man en vrouw. Daarom is zij met name de onuitputtelijke bron voor epos en verhaal.

Zoo brengt de Christelijke kunst voor een tijd, als uit deze boze wereld in een wereld zonder verwarring, waar de klacht wordt tot muziek en de tranen tot paralen. Het leven komt onder den ban der eeuwigheid, en vangt hier aan het Sabbathswerk, dat den inhoud van het leven der toekomst ten volle nit- maken zal.

Elke kunst nu heeft haar eigen aandeel in deze taak.

Aan de bouwkunst, geboren uit de noodzakelijkheid om in tenten en straks in vaste huizen bescherming te vinden tegen het woeden der elementen, is om dezen haren oorsprong wel eens een plaats in de rij der schoone kunsten betwist. Te meer omdat zij allerleest praktisch optreden moet, en aan het doel waartoe het gebouw dienen moet, al het andere ondergeschikt rekenen. Toch is dat der architectoniek onrecht gedaan. Zij staat als tegenover den chaos van het graniet, en weet hieruit een kosmos vol van schoone lijnen, eenheid, orde en harmonie te scheppen. De bouwkunstenaar werkt met het malle en toont hoe des menschen geest heer- schen kan over het groote, om het te dwingen, naar de lijnen zich te voegen, die in des kunstenaars geest ontworpen zijn.

Voor al hier komt de eigenaardigheid uit van ieder volk en zelfs van iederen tijd.

De Griekische bouwlijst heeft den drager, de zuil, rechtopstaande, omklimmend bij het kapitol, de nabootsing van den boomstam, recht opgaande naar omhoog. Het is het land der vrijheid, waar deze bouwlijst bloeit. Maar toch zijn voorts alle lijnen vlak, recht, horizontaal. Met al zijn poëzie blijft Griekenland met dit leven tevreden, en kent het geest hooger zedelijk ideaal.

De Romein schept den koepel, den boog, het gewelf met ronde lijnen, nabootsing van het hemelrond. Het is het volk der wereldheer- schappij, dat zijn schaduw op de volkeren werpt, en uit dit leven opkomend zich naar deze aarde weer buigt, met haar bezit voldaan.

De Gotische bouwlijst, bij het Christendom, geboren, kent geen drukkenden last. Den spits- boog vond hij en siert de kerken met torens, wier tinnen wijzen naar omhoog. Het is het jagen van het Christendom naar het ideaal dat zal zijn, het zoeken van hetgeen boven is.

De beeldhouwkunst is door sommige Christenen uit een verkeerde opvatting van het tweede gebod ten eenenmale afgekeurd. Toch ten onrechte. Daar wordt wel het maken van beelden van God verboden, en het hebben van beelden in het algemeen, om die goddelijke eere te bewijzen. Maar niet het doen voortleven van schoone vormen in marmer, of het bewa- ren van geliefde gelaatstreken in buste of beeld. Indien we het maar niet eeren als of in de plaats van God.

Het is een hooge, heerlijke kunst, die als het ware staat naar de heerschappij over den dood, om hetgeen straks zich onthoudt voor de ge- slachten in het onverslijtbaar marmer te be- waren.

De schilderkunst weer toont met name hoe de mensch zelfs over afstand en ruimte heerscht; hoe hij in zijn kunst weet te idealiseren en den geest der dingen zoekt weer te geven. En in dit haar doen is zij onberispel. De beeldhouwer ziet zich als van zelf zijn onderwerpen aange- zien. De schilder beweegt zich vrij in heel de schepping van God; toovert water en lucht, boom en dier en mensch op zijn doek; ont- leent zijn onderwerpen aan historie en aan ver- beeldingskracht; aan het dagelijksche leven en aan de geestelijke wereld.

De muziek is in de christelijke kringen ge- woonlijk meer populair dan de andere schoone kunsten. Het orgel deed in een groot deel van onze christelijke gezinnen zijn intrede, en het psalmgezing en het christelijk lied ruischt daar zoo lieflijk ter eere van God. In de samen- komsten der gemeente klinkt het volle accord in het machtig koraal, en stemmen de gelo- vigen saam in des Heeren lof.

De muziek ontleent nog meer dan de reeds genoemde schoone kunsten hare motieven ook aan de onzienlijke wereld. Hare grondtoonen en variaties kunnen veelmeer nog dan bij pen- seel en beeld, de trillingen van de diepste sielenaren weergeven. Hoe kan het majestueuse orgel het stormen doen, maar ook de zonne- straal in natuur en genad doen schitteren en glanzen. Zelfs in het Nieuwe Jerusalem, de stad met de straten van goud en de paarden poorten, heeft de toonkunst een plaats. De engelen steken de basijnen bij het driemaal heilig, dat ruischt over de glazen zee.

En vooral het lied!

Daarbij geen ander instrument noodig dan wat God den mensch gaf in zijn stem. Die stem, van welke Da Costa zong:

Gij, koninkrijk geschenk van Hem, die Adam schiep ten wereldkoning!

Het lied dat hymne of klaagzang, der ziele jubel of des harten smart weet te vertolken; dat in de gemeente op aarde en in het midden der zaligen ruischt ter eere van God en het Lam. In de gave van het lied blinkt uit des menschen heerlijkheid. Terwijl immers de vogelen wel uitbreken in heerlijke toonen, maar toch slechts in klanken hun jubel doen hooren, zingt de mensch, welbewust en in woorden, die bij het maatgetuid en den zuiveren klank van de stem het diepste des levens vertolken.

Hooger nog dan de muziek staat de kunst der poëzie. Dan is de mensch poet, die er, d.i. schepper. Het eenig instrument is de taal en daarmee weet hij te woekeren om te schil- deren, te beeldhouwen, te zingen, alle kunsten in de zijne verenigd en ze doopend in het bad des geestes. Lyriek, epiek, drama, allen vragen zij:

Gevoel, verbeelding, heldenmoed, Tot één onafscheidelijk verbonden....

Al wat van de schoone kunsten in het al- gemeen is gezegd, geldt met name van de dichtkunst. Zij geeft weer in rijk en volideaal; zij vereeuwigd zelfs de vluchtigste aandoeningen, ook die het leven der ziel zich een oogenblik doen rimpelen; zij geeft sprake aan alles rondom

ons en in ons; zij zal zijn het Sabbathswerk der eeuwigheid.

Nog één kunst moet genoemd, waarin de macht van het woord evenals in de poëzie zoo helder aan het licht treedt, n.l. de kunst der welsprekendheid. Wij zagen het dat de mensch spreken kan, omdat hij is het beeld van Hem, die altijd spreekt; die door het Woord de dingen in het aanzien riep en door het vleesch gewor- den Woord zijne uitverkorene gemeente verlost; die door het gepredikte Woord de gekochten ten leven vermaelt en voor de toekomstige heerlijkheid bereiden wil.

Goed te spreken is een hooge, een godde- lijke kunst. Helaas, ook hier weer zooveel mis- bruik om de hartstochten der menigte op te zweepen, of in dienst der zonde als het zinne- lijke, de lusten prikkelende lied. Doch als deze kunst in dienst staat van het hoogste ideaal, als zij er naar staat den mensch te leeren wat goed is, en te bewegen tot het doen van Gods wil, dan is zij een rijk instrument tot volvoe- ring van 's Heeren raad, en een volle open- baring van de machtige gave, hierin den beeld- drager Gods geschenken.

Met name komt dit uit in de Bediening des Woords, gelijk die in de samenkomsten der ge- meente plaats heeft. Door alle poorten van het jeh heeft de prediker in te dringen in het men- schelijk leven. Hij moet het verstand onder- wijzen en den wil bewegen. Naar inhoud en vorm het edelste bieden. Alles, stijl en gedachte, stem en gebaar in den dienst van den Heere, die tot zoo heilige roeping hem afsondert.

Wie zoo de taal smeedt, heeft de kunst van God ontvangen om het oor te streelen en het hart te boeien. En wij begrijpen, dat de *Nederlander* naar aanleiding van dit werk schreef: „Geluukkig zij, die onder zijne leiding staan. Zij kunnen in ieder opzicht veel van hun leidsman leeren.”

Ongeoorloofd.

Wat de benoeming van de heeren Ba- vink en Biesterveld, tot hoogleraren aan de Vrije Universiteit, de voorstanders der Theologische School met smart vervullen zou, was te voorzien.

Beide hoogleraren waren een sieraad voor de School. Niet het minst door hun naam werden de studenten getrokken. Aan hun invloed was het mee te danken, dat de School in 1896 gereorganiseerd werd en het onderwijs op zooveel hooger peil kwam te staan. Het feit, dat zij thans de School verlaten om hun beste krachten aan de Vrije Universiteit te wijden, is daarom geen gering verlies voor de Kamper School. Al moge de zwartgallige profetie van som- mige broeders, dat de School nu aan de vliegende tering sterfde, o. i. niet juist zijn, toch verstaan en eerbiedigen we de rouw, die de liefhebbers der School om dit ernstige verlies dragen.

Indien in de geprikkeldheid, die uit dit smartgevoel voortspruit, soms een min vriendelijk woord aan het adres der Vrije Universiteit gevonden wordt, zal men wijs doen, met hierover geen te hard oordeel te vellen. Hier althans geldt: tout comprendre c'est tout pardonner. Wie in den toestand dezer broeders zich verplaatst, kan het verstaan en vergeven, dat men thans din- gen zegt en schrijft, die bij rijper naden- ken, stellig zouden verzwegen zijn.

Toch mag men daarom niet elke oor- deelveling, die publiek wordt uitgesproken, zonder protest laten voorbijgaan. Wat een enkele persoon in een Kerkbode zegt, staat niet gelijk met wat een breede schare van broeders, die ook wij hoogachten, in een publiek stuk, met hun aller naam ondertee- kend, als aanklacht tegen de Vrije Univer- siteit inbrengt. Vooral niet wanneer deze aanklacht inhoudt, dat het de bedoeling en toelief der Vrije Universiteit zou wezen, om de Theologische School af te breken, en dat daarom alleen de heeren Bavinck en Biesterveld aan de Vrije Universiteit zouden benoemd zijn.

In het stuk, een vorig maal door ons in *De Heraut* opgenomen, wordt met zoovele woorden gezegd:

dat zij protesteeren tegen het gewelddadig ingrijpen in de zaak der Opleiding door de in gang zijnde benoeming van de Hoogleraren der Theol. School Dr. H. Bavinck en P. Biesterveld tot Hoogleraren a/d Vrije Univer- siteit, welke blijbaat ten doel heeft de Theol. School af te breken, in strijd met het besluit der Generale Synode om de Theol. School te handhaven, en te doen wat in de tegenwoor- dige omstandigheden tot handhaving van deze School vereischt wordt;

Tegen deze leelijke insinuatie kan niet ernstig genoeg door ons worden gepro- testeerd.

De beschuldiging, dat de Vrije Univer- siteit door deze benoeming in strijd zou ge- handeld hebben met de besluiten der jongste Synode, laten we daar. Een besluit der Synode bindt de kerken, maar de Vrije Universiteit niet. En in elk geval klinkt deze beschuldiging al zeer vreemd van de lippen van broeders, die zelf pertinent ge- weigerd hebben, op de Generale Synode zich met een besluit der Synode te conformeren en daarmede een zeer droef exemplar voor de toekomst hebben gegeven.

Toch gaat ons protest niet hiertegen, maar wel tegen het feit, dat deze broeders zich hiertoe vermeten een oordeel uit te spreken over de verborgen bedoelingen en intentien van het menselijk hart.

Onder ons Gereformeerden gold dusverre als regel: de intimis non iudicat ecclesia. De kerk kan oordeelen over woorden en daden, maar niet over de gedachten en over- leggingen des harten. God alleen, de Alwetende, die hart en nieren proeft, weet de bedoelingen van den mensch, maar noch de kerk, noch een groep van broeders, mag over die bedoelingen een oordeel uit- spreken. Wie dit toch doet, stelt zich in de plaats van God en zondigt tegen het woord van Christus: *Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.*

Dat de broeders openlijk uitspreken, dat

de benoeming der beide hoogleraren voor de Theol. School nadeelig is, is hun goed recht. Dat zij op hun standpunt de Vrije Universiteit van die benoeming een grie- maken, kunnen wij begrijpen. Maar wat hun niet en geen mensch voegt is, openlijk aan deze benoeming den toelief en het doel toe- schrijven, om de Theologische School af te breken. Geen dezer broeders heeft de be- raadslagingen, die aan deze benoeming voorafgingen, bijgewoond. De motieven, die er toe geleid hebben, konden zij dus alleen gissen. En op een bloot vermoeden, een gissing, zulk een oordeel te gronden, is de lichtvaardigheid zelve.

Te meer moet dit lichtvaardig oordeel worden afgekeurd, omdat het met de feiten, die ieder weet, in flagranten strijd is.

Indien de Theologische faculteit der Vrije Universiteit overcompleet was en Direc- teuren dan plotseling zonder eenige noodzake- lijke twee hoogleraren der Theol. School hadden benoemd, dan kon de schijn van een min eele concurrentie niet ontkend worden.

Maar gelijk wij reeds een vorig maal opmerkten, dit is niet zoo.

Doordat Prof. Kuiper Sr. hoogleraar op non-activiteit werd, leed de Theologische Faculteit een ernstig verlies. Het dtrial hoogleraren, dat overbleef, — aan de Theologische School is het normale getal vijf, — was met arbeid overladen. Reeds een jaar geleden werd over nieuwe be- noemingen ernstig gedacht, gelijk door ons in de *Heraut* van 13 October 1901 werd meegedeeld. Alleen de destijds in gang zijnde onderhandelingen met de Theol. School hebben verhindert, dat toen een benoeming is geschied. Nu deze onder- handelingen tot geen resultaat hebben ge- leid, moest men wel tot versterking der Theologische Faculteit overgaan.

Even natuurlijk als het feit van nieuwe benoemingen is, even gemakkelijk laat zich verklaren, dat de keuze op de beide Kamper hoogleraren viel. Voor de Dogmatiek was Prof. Bavinck omnium consensu de aange- wezen man. De Vrije Universiteit had hier de oudste brieven. Reeds lang voor de Synode der Chr. Geref. kerk hem tot docent aan haar School benoemde, had de Vrije Universiteit hem een leerstoel aangebo- den. Later was deze aanbieding nog eens herhaald. En het sprak wel vanzelf, dat nu de catheder voor de Dogmatiek onbezett was, aan hem in de eerste plaats werd gedacht.

Enige meerdere toelichting behoeft de benoeming van Prof. Biesterveld, daar de ambtelijke vakken en de Exegese van het Nieuwe Testament reeds bezet waren. Wie echter weet, dat de Exegese van het Nieuwe Testament slechts tijdelijk als hulppak door Prof. Geesink werd waargenomen en de plaats van Prof. de Hartog nog steeds vacant was, zal verstaan, waarom de Vrije Universiteit aan Prof. Biesterveld juist dit vak opdroeg tegelijk met de ambtelijke vakken, die hij dusverre te Kampen onderwees. De Exegese is een der voornaamste vakken en eischt daarom een hoogleraar, die zijn volle kracht daaraan wijden kan.

Hierbij kwam, en ook dit kan thans openlijk worden uitgesproken, dat de Vrije Universiteit wist, dat deze beide hoog- leraren na te de Arnhem gevallen beslissing hun positie aan de Theologische School onhoudbaar achtten. Naar hun oordeel had de Theologische School opgehouden de School der kerken te zijn en was zij de School eener fractie geworden. De Generale Synode, d. w. z. de Gereformeerde kerken, hadden de School met de Theologische Faculteit willen vereenigen, maar de minder- heid had door haar verzet de uitvoering van dit besluit onmogelijk gemaakt. De hoogleraren, die het meest voor dit nieuwe voorstel hadden geijverd, waren daardoor in een zeer moeilijke positie gebracht. Reeds vóór de Synode wees Prof. Bavinck op de onhoudbaarheid van dien toestand in een artikel, dat destijds ieders aandacht trok. Wie hoogleraar is aan een School, zoo schreef hij, is krachtens zijn ambt verplicht voor haar belang te ijveren. Een huis kan niet tegen zichzelf verdeeld zijn. Het viel dus niet moeilijk te gissen, wat na de Arnhemse Synode zijn besluit wezen zou. Het eerste artikel na deze Synode in de *Bavinck* bewees, dat de teering gewor- pen was.

Wie deze beide feiten saam neemt, eener- zijds dat de Vrije Universiteit dringend behoefte had aan versterking harer Theologi- sche faculteit, en anderzijds dat de hoogleera- ren Bavinck en Biesterveld feitelijk verklaard hadden, dat zij de Theologische School niet langer konden dienen, zal toestemmen, dat de uitgebrachte benoeming, het natuurlijke gevolg is van hetgeen te Arnhem is geschied en dat niemand het recht heeft deren loop van zaken aan de Vrije Universiteit euvel te duiden.

Indien de Theologische School door dit alles schade lijdt, dan mag de schuld hier- van noch aan de Vrije Universiteit, noch aan de heeren Bavinck en Biesterveld geweten worden. De broeders, die te Arnhem de vereeniging der beide scholen verhindert hebben, waren van te voren gewaarschuwd en wisten wat op het spel stond. Desniet- tegenstaande bleven zij in hun verzet vol- harden en daarmede zijn zij zelf oorzaak geworden, dat de School twee harer hoog- leraren verliest.

Slechts ongaarne en noodgedwongen heb- ben wij deze inlichtingen gegeven. Maar nu deze broeders den droeven moed hadden openlijk de Vrije Universiteit te beschul- digen van de school der Kerken te willen afbreken, diende tegenover zoo krenkende verdachtmaking de juiste toedracht der feiten in het licht te worden gesteld. Het zijn deze broeders zelf, die door hun hou- ding op de Synode aanleiding hebben ge- geven, dat twee hoogleraren, die de school met ijver dienden en haar liefhadden, thans de school zullen verlaten.

Wij duiden dat dezen broeders niet euvel. De vrijheid van ieders overtuiging wenschen wij ten volle te eerbiedigen. Toen Prof. Lindeboom op de Synode verklaarde, dat hij elken morgen God bad, dat de vereeni- ging van de School met de Vrije Univer- siteit niet gelukken mocht, konden wij dit op zijn standpunt verstaan. Wie met ware overtuiging voor een beginsel strijdt, kan van geen transactie weten en moet bereid zijn, desnoeds het liefste wat men op aarde heeft voor dat beginsel ten offer te brengen. Maar wat niet mag, wat in strijd is met den eisch van recht en waarheid, is dat men nu achteraf de schuld van de schade, die de School lijdt, werpen gaat op de Vrije Universiteit.

Te Arnhem hebben de broeders, die wei- gerden met het besluit der Synode mee te gaan; de volle verantwoordelijkheid voor de gevolgen daarvan op zich genomen.

En als mannen hebben zij thans voor die verantwoordelijkheid te staan.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTZAGERS, door den heer H. Rollman te Bodegraven, van N. N. te A. f. 51, van J. v. d. B. te Aarlanderveen f. 2.50. In hartelijken dank ontvangen.

D. HULLEMAN, Penningmeester.

Officiële Berichten.

L. S.

De classis Winschoten brengt ter kennis van de Gereformeerde kerken in Nederland:

a. dat in de vergadering van 8 October j.l. de volgende motien zijn aangenomen:

1. „De classis Winschoten van Gereformeerde kerken, vernomen hebbende dat de Hoog- geleerde Heeren Dr. H. Bavinck en P. Biesterveld, hoogleraren aan de Theol. School te Kampen, tot professoren aan de Vrije Univer- siteit te Amsterdam zijn benoemd, „van oordeel dat, zoo deze benoeming mocht „aangenomen worden, de eigen inrichting der „kerken het grootste gevaar zou loopen, „sprekt als haar wensch uit, dat genoemde „hoogleraren die benoeming niet aannemen, „voordat gebleken is dat van een vereeniging „van beide inrichtingen voor Hooger Onderwijs „niets kan komen.”

2. „De classis Winschoten van Gereformeerde kerken, volle instemming betuigende met „het op de Generale Synode van Arnhem „ingediende en aangenomen voorstel Bavinck- „Rutgers, inzake de vereeniging van beide „opleidingscholen, „sprekt den wensch uit, dat zoo spoedig „mogelijk een Generale Synode worde saam- „geroepen, speciaal voor deze zaak.”

3. Dat deze laatste motie met op twee na algemeene stemmen werd aangenomen.

In naam en op last der Classis, T. JONKLOEDT, h. l. Scriba.

L. S.

De Classis Gouda van de Geref. kerken, heeft in hare vergadering van 14 Oct. met algemeene stemmen toegelaten tot de Bediening des Woords en der Sacramenten: de Eerw. Heer S. de Vries, beroepen door de Geref. kerk van Haastrecht.

Dr. JOH. S. LANG, Scriba. Gouda, 15 Oct. 1902.

Buitenland.

Duitsland. Pastor Idel. Een spiegel. Den 15den Juli stierf bovengenoemde predi- kant, die te voren te Velbert arbeidde. Een Duitsch blad verhaalt ons het „veel bewogen” leven van den overledene. Het eerst werd hij bekend door een geschrift, dat ten titel droeg: „Het grootste kwaad in de wereld.” Wat was dit? Volgens pastor Idel, de onbekeerde predikanten. Wanneer deze leeraar evenwel het woord onbekeerd niet in mystieken maar in kerkelijken zin genomen had, zou zijn geschrift niet zooveel opzien gebaard hebben. Nog meer stof deed hij echter opwarrelen, toen hij voor den dag kwam met een tweede geschrift, onder den titel: „Reformatie in hoofd en leden.” Daarin trok Idel, zonder iets te ontzien, te veld tegen alle misstanden in de Roomsche en in de Evangelische kerk. Had hij zich nu maar niet aan overdrijving schuldig gemaakt, en ware zijn boek maar niet gevuld geweest met hateligheden, dan zou men den schrijver ongenoeid gelaten hebben. Nu werd hij door het consistorium der Evangelische kerk, waar- onder hij ressorteerde, ernstig berispt. Maar van Roomsche zijde werd Idel bij de rechtbank aangeklaagd wegens belediging. De rechtbank veroordeelde hem niet tot een geldboete, maar tot gevangenisstraf. De gedwongen rust die de prediker daardoor kreeg, gebruikte hij tot het schrijven van een derde geschrift, dat tot titel had: „In den kerk om Jeru's wil.” Hij zag echter over het hoofd, dat hij niet om der wille van zijn uitkomen voor den eenigen Naam die ter zaligheid gegeven is, van zijn vrijheid be- roofd was, maar omdat het voor de rechtbank gebleken was, dat hij in zijn tweede geschrift beledigingen en lasteringen had laten drukken.

Toen hij uit de gevangenis ontslagen was, kon hij niet langer predikant in de Evangelische kerk blijven. Maar geen nood. In de oogen van velen blonk op zijn hoofd de martelaarskroon. In vele kringen van geloovigen werd hij ont- vangen. Als hij sprak, verdronk zich de menigte om hem te hooren. Doch deze toeloop vermin- derde langzamerhand, toen hij tegen de Heilige Schrift leerde, dat de mensch tot zondeloosheid kon geraken. Sommigen keerden daarop Idel den rug toe, doch zij, die hem bleven volgen, scheidden zich in de eerste opwinding van de Evangelische kerk af, lieten zich opnieuw doo- pen en vormden een vrije gemeente van „Christe- nen.” Idel kreeg daarbij „alp. Naast hem trad de candidaat Fries op, die na allerlei afwa- lingen, ten slotte in een krankzinniggesticht, als een geesteskranke moest opgenomen worden. Der nieuwe secte ging het als zoovele andere. Zij leed aan splijtrijke. Velen die Idel eerst hadden aangehangen, keerden zich later van hem af; volgens sommigen ging hij te ver, vol- gens anderen niet ver genoeg in zijn kritiek over het bestaande.

En zoo is het geschied, dat hij, zoo goed als door ieder verlaten, gestorven is.